

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi ré-
szére vonatkozó közle-
mények küldendők: fő-
utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyv-
kereskedése, hová az
előfizetési pénzek, hir-
detések, hirdetés-díjak
és reclamatiók
küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — Hirdetési díjak: Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyilttér”-ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, va-
sárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással,
vagy vidékre postán

egész évre . 6 frt —

fél „ . 3 frt —

negyed „ . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Alkalmazható-e nálunk az angol szak-
értő-tanuskodási rendszer?

I.

A bíróságok országsszerte leendő szerve-
zése a törvényszéki elnökök kinevezésével
kezdett vette; meg lón hirdette egyszer-
mind a pályázat az ülnöki állomásokra, s
ha a jelek nem esznek, törvénykezésünk és
igazságszolgáltatásunk annyi idő óta óhaj-
ta várt reformja, ha előbb nem, az újév
kezdetével életbe lép. Midőn azonban a dol-
g már egyrésztől ennyire haladt; mi-
dőn mindenki nem sokára az új gépezet
megindulását várja, azt vesszük észre, hogy
a gépezetből még egy kerék és pedig fon-
tos kerék hiányzik, melynek helyes vagy
nem helyes beillesztésétől sokkal több függ
törvénykezésünk correct menetére nézve,
mint ezt a szakavatatlank csak távolról is
sejtenék: értjük a törvényszéki szakértő or-
vosok miként leendő és törvényszéki orvo-
sokul kiknek leendő alkalmazását. Hogy
a szakértői szemle véleményezés egyes ese-
teknél mennyire fontos; hogy mily sokfé-

lék lehetnek azon kérdések, melyek egyes
bűneseteknél a szakértő véleményező elibe
tüzetnek, s hogy ezek helyes megfejtésétől
függ az igazságnak megfelelő helyes ítélet,
vagy annak ellenkezője: ezt mindnyájan
tudjuk és tudják különösbbe azok, kik-
nek működésük e téren mozgott és mozog.
Mig ezt azonban tudjuk, egyről úgy lát-
szik nem akarunk tudomást venni, s ez a
törvényszéki orvosoknál mulhatlanul meg-
kivántató ismeretkör terjedelme és sokol-
dalúsága. — És épen ebben rejlik a so-
kaknál tapasztalható azon lenéző kicsinylés,
melyel e fontos szakmát, csak mint kiegészítő
alárendelt pótlékát tekinti az igazságszolgá-
latásnak, holott ez igen sok esetben
annak valóságos alapja, melyre minden más
egyéb bizonyítékok hiányában az egész íté-
let támaszkodik.

Ugy hisszük, nem teszünk felesleges dol-
got akkor, ha egy pár sorban ezen sokol-
dalúságra utalunk s azon kérdést tesszük
fel: alkalmazható-e ma nálunk az Angol-
honban divatozó szakértői tanuskodás a tör-
vénykezésnél, vagy nem?

Ma felmerül egy emberölési vagy gyil-

kossági bűneset; presumpatív bűnös az ubi-
caciónak annyira csalékony bizonyítékait
hozza fel, hogy a bíró hajlandó súlyt fek-
tetni az ubicatió s felhozott bizonyítékaira,
ha ott nem volna ruháján egy folt, mely-
ről vádlott azt mondja, hogy azt piros festő-
anyag okozá; a mikor aztán a szakértő
számára marad fen azon kérdés eldöntése:
festő-anyag vagy vér okozta-e a kérdéses
foltot vádlott ruháján? És itt megjelenik a
törvényszéki orvos élettani ismereteivel a
kérdés eldöntése körül. — Más esetben is-
mét bizonyos gyanut keltő körülmények kö-
zött talált csontok képezik vizsgálódása tár-
gyát, a midőn felmerülhet azon kérdés: em-
bercsontok-e a talált bűnjeltek; ha azok:
milyen koru lehetett az egyén, kinek a ta-
lált csontok vázának kiegészítő részei va-
lának; találhatók-e a csontokon nyomok,
melyek erőszakos halálra engednek vonni
következtetést? Itt ismét egyfelől bonc-
másképp élettani ismereteit veszi igénybe.
— Feltehető továbbá azon kérdés: lehet
volt-e a fenforgó esetben a bűnjelül mellé-
kelt bizonyos növényvel az állítólagos mér-
gezés; a mérges növények közé tartozik-e

TÁRCA

A „veleszületett” eszmék.

(Büchner Lajos „Kraft und Stoff” című művéből.)

Nihil est in intellectu, quod non fuerit in sensu.

A „veleszületett eszmék, képletek” (idéés inées)
kérdése, már régtől foglalkodtatja a tudomány em-
bereit, s a bölcsészeti természetvizsgálás egyik leg-
fontosabb részét képezi. E kérdés részben annak
eldöntésével foglalkozik: vajlon az ember, egy
magasabb lény a föld többi lakóinál, a létel terje-
delme és alkatával valamely legbensőbb valójától
idegen és külsőleges viszonyban áll e és azon rend-
eltetése van-e, hogy földi hüvelyét levetkőzve
szellemi eredetéhez visszatérjen, — vagy pedig ugy
szellemi, mint anyagi alkatánál fogva a neki életet
adott s őt keblén táplált világgal szükségképeni
s elválaszthatlan kapcsolatban áll, s hogy vajlon
létföltételeit olyképen nyerte-e, hogy a mindenség
kebeléből ki nem szakíthatatik a nélkül, hogy
ezzel egyttal önmaga is megszűnjék; hasonlóan
a növényhez, mely az anyaföld nélkül nem létez-
hetik.

E kérdés, bármennyire kizárólag a szaktudo-
mány körébe tartozónak higyük azt, — már csak
azon természetes és mindinkább elfogadott elvnel
fogva is általános érdekű, hogy „a bölcsészet ter-
mészetében van, miszerint a bölcsészet szellemi
köztulajdon legyen.” Ugyanazért nem vélünk sem
feleslegesek, sem e lap körén tulterjeszkedők lenni,
ha e kérdéssel egy elismert szakember nagy föl-
tűnést okozott műve nyomán foglalkozunk és pe-
dig annyival inkább, mert a kérdés megvilágítása

a népisme köréből vett felette érdekes adatok föl-
sorolásával jár.

Descartes a francia bölcész állítá, hogy a
lélek minden lehető képességekkel ellátva jut a
testbe, s akkor veszi vagy feledi el azokat, ha a
testből elköltözik, hogy később csak visszaemlé-
kezzék rájuk. Az angol Locke kikelt e nézet
ellen, s hatalmas érveléssel semmisíté meg a „vele-
született eszmék” tanát. Moleschott az embert
saját érzékei művének nevezi és valóban az elfo-
gulatlan vizsgálódás arra tanít, hogy minden a mit
tudunk, gondolunk és éreznünk csak szellemi repro-
duktója annak, a mit mi, vagy előttünk más em-
berek az érzékek közvetítése által magukba föl-
vettek. Oly ismeret, mely a bennünket környező
és érzékeink által megfogható világon tulterjesz-
kednék, valamely természetellenes, abszolút ismeret
— képzelhetlen és nem létezik. A legmindennapibb
tapasztalat mutatja, hogy az ember csak érzékei-
nek lassanként történő kifejlésével s azon mérték-
ben kezd szellemi életet élni, a mely mértékben
érezkei által a külvilággal biztos érintkezésbe lép
és hogy szellemiségének fejlődése érzéki- és agy-
szerveinek fejlődésével, valamint a nyert benyo-
mások száma és jelentőségével lépést tart. Az ujon-
nan született gyermek ép oly kevésse gondolko-
dik, mint a meg nem született; inkább testileg élő
lénynek tekinthető, szellemileg pedig kevéssel több,
mint halott. Az ujonnan született gyermek öntuda-
lanságának semmi emléke sem kíséri az embert
későbbi életében, s ennek oka kétségtelenül abban
keresendő, hogy a külső benyomások a most szü-
letett gyermeknél vagy teljesen hiányoznak, vagy
nagy mértékben tökéletlenek.

A gyermek szellemének az oktatás, nevelés, példa
stb. általi fejlődése — természetesen mindig a testi

szervezet és képesség arányához képest — sokkal
félremagyarázhatlanabban mutatja a lélek objectiv
keletkezését, semhogy e tételen holmi theoretikus
okoskodások csorbát ejthetnének. Az érzékek erő-
ben és gyakorlatiasságban nyervén; a külső ha-
tások száma nevekedvén és ismétlődvén: a gon-
dolkodási szervek által lassanként s mindinkább
egy benső kép alakul a külvilágról s képletek és
fogalmak képződnek. Bizonyos idő kell ahoz, hogy
az ember teljes öntudatoságra jusson, s hogy szer-
veit s tagjait bizonyos célokra használni tudja; sőt
ahoz is idő kell, hogy önmagát, egyéniségét a lé-
tező egyébtől megkülönböztetni képes legyen. (A
gyermek tudvalevőleg kezdetben soha sem beszél-
nek az első személyben önmagukról.) Szellemének
ezen mindinkább és részben öntudatlan gyarapo-
dása az embert később arra vezetni, hogy eredetét,
anyját a világot mellőzze, elfeledje, s magát az ég
közvetlen szülöttjének tekintse, kinek a szellemi
képesség felülről adományoztatott. Azonban egy
elfogulatlan tekintet multjára, valamint azon sze-
renciaitlenekre, kiktől a természet egy vagy több
érzékét megtagadott, ellenkezőt bizonyít.

Mit tud például a vakonszületett a színekről, a
világosságról s a világ fényéről? Neki a sötétség
és homály rendszeres állapot a létnek, hasonlóan
azon alantas állatokhoz, melyek a látérezéket nél-
külözik. Innen van, hogy a vakonszületettek mit
sem álmodnak, vagy legalább semmiféle látképek
nincsenek. Minden fogalmat a térről nélkülöznek,
kivéve melyet a tapintás érzéke által alkothatnak.

Mit tud a siketen született a hangról, beszéd-
ről, zenéről stb. Ő a világot öröksendesnek tudja, s
e tekintetben egyenlő a szobaléggel, mely a hall-
érezéket nélkülözi s ezért semmi zajtól sem riad
meg. A siketnémák szegény, szerencsétlen terem-

a kérdéses növény? Ez esetben szükséges, hogy kielégítő növénytan s pharmacodynamicus ismeretekkel rendelkezzenek. — Következnek azon kérdés: szenved-e vádolt valamely olynemű ideges kórbán, vagy az érzékek olynemű hallucinatiojában, mely reá nézve a tett elkövetése percében a jó és rossz közötti itéletheozást és választást lehetetlenné teszi, szóval: előállanak a beszámíthatóság kérdései számtalan árnyalatokkal, a mikor a felhívott szakértő mint kórbuvár s egyszersmind mint psycholog kénytelen megjelenni s óvatosan puhatólni ki a lehető tettetést. — Bizonyos örökösödési kérdés esetén felmerülhet a nem várt ketős szülés eseténél a születés elsőségének, vagy a hasonló körülmények között történt halálozás esetén a halál elsőségének meghatározása. És így tovább.

A felhozott kevés példa, melyeknek azonban egész legióját lehetne még a sorompók közé állítani, bárkit is meggyőzhet arról, hogy a törvényszéki orvosnak, ha hivatalának lelkiismeretesen, a tárgy fontosságához arányos mérvben meg akar felelni, nem csekély ismeret-összeggel kell rendelkeznie. És épen itt rejlik más államoknak, nevezetesen — hogy többet ne idézzünk — Poroszország azon eljárásának oka, hogy igazságszolgáltatási legszentebb érdekeinek megvédése tekintetéből, az orvosi kar köréből mintegy kiszakítá az ugynevezett államorvosok, nevezetesen pedig törvényszéki orvosok karát, azon egyenes megbízással, hogy ily kérdések buvárlása s előforduló esetekben tapasztalataik eredményének az állam céljaira leendő alkalmazása legyen kizárólagos feladatuk. E célból hozá javaslatba a magyar orvosok és természetvizsgálók Maros-Vásárhelyen tartott nagy gyűlése is az ugynevezett államorvosi vizsgát, melynek magukat mindazok jövőben alávetendőkk lennének, kik az állam által hasonló célokra alkalmaztatni kívánnak, s a

mények, kik rendkívüli fáradság- és lassúsággal képezhetők ki az emberi szellemi képesség bizonyos fokáig. Hízel egy Meystre nevű 18 éves siketnémáról emlékezik, kinek nagy fáradsággal lehetett a beszéd használatáról fogalmat szerezni. Meystre legelőször az „ami“ szót tanulta meg, mely egyszersmind egy intézetbeli világtalan neve is volt. A hányszor e szót kiejtő, a világtalannak mindannyiszor hozzá kellett menni. Nagy csodálkozással látta ezt Meystre s ez uton rájött, hogy a beszéd segítségével bizonyos távolságra érhetővé teheti magát az ember. Istenről semmi fogalma sem volt Meystrenek, s midőn erről fogalmat akart neki alkotni, az istent mindig fölcserélte a nappal.

Ehez hasonló emberek testi és szellemi élete csupán vegetatióknak mondható és nem tökéletes emberi létnek. S hol marad tehát, ha van, az ilyen teremtményeknél az érzékfeletti szellem? Miért nem diadalmaskodik a természet felett a külső akadályok legyőzésével? — Képzeljünk egy olyan embert, kinek születésétől fogva minden érzékei hiányzanak. Lehetséges-e, hogy benne valamely eszme, valamely fogalom, vagy szellemi képesség kifejlődhesse? Bizonyára nem. Mesterségesen táplálva és fölnevelve csak testileg vegetálna, körülbelül olyképen, mint a Flourens által agyvelejüktől megfosztott állatok. — Az elmondottakkal teljesen meggyező észleletek tettek oly embereken, kik korai gyermekésgüktől fogva az emberi társaságtól távol, erdőkben, pusztákon állatok között nőttek fel. Ezek állatok módjára éltek és táplálkoztak és semmi más szellemi érzékük nem volt, mint a táplálkozás utáni vágy; beszélni nem tudtak és semmi nyomát sem mutatták azon „isteni szikrának“, mely az emberrel „veleszületettnek“ állítatik.

(Folytatása következik.)

mely vizsgáknál kiszolgáltattott bizonyítványok minősítenék aztán az illetőt ily állomások elnyerésére.

A legutóbbi időkből azonban egy új irányu áramlat kezdé magával sodorni e téren a véleményeket s az angol szakértői tanuskodás rendszerének behozatala kezd tenni hódításokat. Angolhonban ugyanis ugy a korona nevében működő közvádló, mint maga a vádolt hívhat fel tetszése szerint választott szakértőket, kik közül az előbbinek a korona ügyésze által felvett irányban a vádolt terhére, a másodiknak a vádolt ügyvédé által kitiűzött irányban annak javára leendő szakértői tanuskodás feladatuk; a midőn tehát az illető felhívott szakértő mint tanu jelenik meg az esküdtszék előtt. Ez jelenleg azon kérdés, melyhez hozzászólani akarunk.

Külföld.

Párisban az élelmiszerek, különösen a hús s bor ára nagy mérvben felszökött, melynek nyomását leginkább az alsó néposztály érzí meg. A hatóság intézkedéseket tesz, hogy e bajon segítsen. — Pouyer-Quertier elhalasztotta berlini utját. A francia kormány korántsem szándékozik felmondani az Angliával fenálló kereskedelmi szerződést, hanem annak módosítását kívánja. A haditörvényszék tegnapi ülésében Rosselt hosszabb tanácskozás után 6 szóval 1 ellenében ismét halálra ítélte. — Párisi bankárok emlékiratot nyújtották át a kormánynak, melyben hangsúlyozzák, hogy a francia terület további megszállása, előnyösebb mint a berlini követelések teljesítése, melyek szerint a francia részről kibocsátott váltók leszámíthatók. — Cissej tábornok rosszalja a párisi erődítvények kitorjesztését, és az stratégiai balfogásnak tartja.

Római hírek szerint nem sokára egy pápai encyclica fog megjelenni, mely a müncheni ó-katolikus kongressus határozatai ellen irányozza élet s azokat kárhóztatja s a kongressus tagjait exkommunikáltaknak nyilvánítandja. — Taufkirchen gróf átnyújtá Antonelli bibornoknak a bajor miniszterelnöknek egy levelét, mely a pápai követ visszahívását a bajor udvartól kívánja. Antonelli azt felelé a bajor követnek, hogy Bajorország a kívánatát megelőzte ezzel, ki már Belgiummal való viszonyok megszakítására el volt határozva.

A római plebiscitum évfordulójának alkalmából, f. hó 2-án, a római hatóság a következő proklamációt tette közé:

Rómaiak! Egy éve ma, hogy egyhangu szavazatok által csatkozni akartatok, a savoyai dinasztia alatt, Oroszországhoz. Ily dicső évforduló ünnepélyének emelése céljából, a római hatóság elhatározta, hogy ünnepélyes jutalmakat oszt szét a római községi iskolák tanulói között.

Rómaiak! Ez az első alkalom, hogy városi képviselöttek ily nagy ünnepélyességet tölthet be, mit szavazatok gyümölcse gyanánt tekinthettek, melynek eredménye a tudomány és haladás, oly érények, melyek nélkül egy nép sem méltó függetlenségére, nincs egyesülve a valódi szabadságra. Campidoglio, okt. 2.

Pallavicini.

Mig a polgári Róma, a Campidoglio, a plebiscitum évfordulóját ünnepelte, az alatt az egyházi Rómában, a Vatikánban is ünnepélyes jelenetek történtek. Több római arisztokrata, a klerikális párt főbb embereivel egyesülve a szentatyához ment, s így vigasztalta a vatikáni foglyot:

„Szent atya! ime ma is szent és fonséges lábaid elé borulunk, hogy az egész húséges római nép nevében meghazudtoljuk azon „örült“ ünnepélyt, melyet Rómának ugyanazon „lázadó“ fia merésznek megülni [tentano di celebrare] azon aktus évfordulóján, mely . . .

A részükről elkövetett igaztalanságok és örültségek mindinkább növekedő mértéke, s a jó ka-

tholikusok esedező, az istenhez és a szent szüzhöz intézett kérései azonban siettetni fogják a várva várt diadalt.“

Bern, okt. 7. A nemzetközi távirdai conferencia elhatározta, hogy az Angolország és India közötti távirda vonalakon egyenlő árak hozassanak be.

Londonban legközelebb meetingeket szándékoznak tartani, melyek a francia-angol kereskedelmi szerződésben tervezett módosítások felett fognak tanácskozni. Az „Observer“ a következőket közli: A bonapartista üzelmekről keringő hírek folytán szükségesnek látjuk ismételve kijelenteni, hogy sem Napoleon császár, sem családjának bármely tagja nem szít bonapartista mozgalmat. A császár hívei talán türelmetlenek, de a császár maga nem tud semmit ily mozgalomról, mely a néphez való fellebbezést célozná.

Madridban a kormányváltozás által okozott mozgalom lecsillapult s most már a tüntetések a tartományokban megszűnnek, mindenütt nyugalom uralkodik. A Sagasta, Zorilla, Gamende és Hevia közt folytatott tanácskozás alkalmával szóba jött az is, vajjon a kormány nyújtson-e be törvényjavaslatot az „Internationale“ ellen? — Candau belügyminister elismeri annak szükségességét, hogy az Internationale haladása által felriasztott társadalmi osztályt meg kell nyugtatni, és megígéri, hogy a törvények alkalmazásában szigoruan fog eljárni.

Legujabbak.

München, okt. 9. Az augsburgi „Donauztg“ szerint az augsburgi püspök Lutz cultusministert a követek házában alkotmányértessel akarja vádolni, mert az neki és a müncheni érseknek 12 kérdésre, kivált a Döllinger ügyére vonatkozólag nem adott választ.

Páris, okt. 9. A következő főtanácsi választások vannak tudva: Lyonban a központi bizottmány 6 jelöltje választatott meg; Clermontban Annale hg, Marseilleben 5 radikális, Toulonban 2 köztársasági, Havreben 5 conservatív és 2 monarchista, Nantesban 3 demokrata.

Berlin, okt. 9. A Gotthard-pályára vonatkozó megkivántató pénz előszerzésére vonatkozó szerződés állítólag egy consortiummal — melynek élén a berlini disconto-bank áll — megkötöttet.

Berlin, okt. 9. A berlini bank választmánya kimondotta, hogy a leszámítolási kamat felemelésére nincsen ok.

Róma, okt. 7. Ma reggel a kormányközegek, nem vévén tekintetbe a szerzetesek ellenállását, két kolostort elfoglaltak.

Belgrád, okt. 7. A montenegrói fejedelem Szerbia képviselője előtt kifejezte szeretetét Milan fejedelemhez, és azt, hogy vele egyesülten reméli a szerb nemzet megszabadítását.

Bécs, okt. 9. A „Presse“ Bukarestből jelenti: A törvényhozó testület e hó 29-én összehívatik. — A kormány kérni fogja a vasutszelvények iránti határozat megsemmisítését és ezen követelés meg nem adása esetére a kamrát föl fogja oszlatni.

Berlin, okt. 8. Pouyer Quertier ma reggel 8 órakor Ozenne államtanácsos, Fenelon és Valon gróf kíséretében ideérkezett, s a Hotel Royalba szállott, s még délelőtt átment a francia követségi palotába.

Berlin, okt. 8. Az orosz kormány a tulai fegyvergyár nagyobbitására 3 millió rubelt utalványozott.

Berlin, okt. 8. A francia pénzügyminister ideutazásának célja: a német kormány részéről azon ígéretet nyerni, hogy az utolsó fél milliárd váltó nem fog a piacra hozatni, mert francia pénzváltóságtól tartanak.

Drezda, okt. 8. Az egyesült szabadelvűek egy rezolucióban határozták rokonszenyöket a németausztriaiak iránt nyilvánítani.

München, okt. 7. A nuncius megtiltá a passau püspöknek a prédikálást.

Brüssel, okt. 8. Versaillesi tudósítások szerint,

az azelőtti császári gárda magatartása a legfőbb aggályokra jogosít.

Ujdonságok.

+ **Az iskolák** hétfőn ünnepélyes „Veni sancto spiritus“ mellett megkezdődtek a katolikus szertartásuknál. A református iskolákban szintén e napon kezdék meg az évet. Sok sikert ez évi haladáshoz.

— **Szarvasi dolgok.** Szarvasról írják, hogy ott nagy bőségben tenyésznek a halak, még a város kellő közepén levő árkokban is halakat látni. A „Betlehem“ városrész árkaiból annyit fognak ki, hogy a lakosság nem győzi fogyasztani. — A fiatalság olyan tánc kedvet kapott, hogy nem várja be a farsang megérkezését s már e hétre tervezett egy táncvigalmat. Hogy megtartották-e, — arról hallgat a krónika. — Nagy baj Szarvason, hogy az odaválók nem tudják, hányat ütött az óra? A félévrosnak van egy toronyórája, s az rossz, mert mindig ötöt mutat. A szarvasiakat ez annyira bosszantja, hogy elhatározták, miszerint az órát lefognak vétetni és — agyonverik.

— **Hymen.** Jeszenszky Miklós orosházi községyi jegyző ma vezetni oltárhoz a szép Eördögh Borcsa kisasszonyt Csabáról. — Áldás kísérje a frigyet.

— **Az e megyebeli** legtöbb adót fizetők névsora az erre hivatott szakbizottság által végleg megállapított s a tegnapi hirdetett rendkívüli közgyűlésre be is berjesztetett. E névsor, valamint a közgyűlésről szóló tudósításunk közlését jövő számunkban kezdendjük meg.

— **Nagy szerencsétlenség** történt Nagy-Zerinden a múlt pénteken. Ugyanis az ottani vendéglő udvarán levő kocsi-állás ingatag oszlopoi kidőlve, a lerokkadt fedélzet alatt három ember halálát lelte, többen kisebb-nagyobb mértékben megsérültek és egynehány ló is odaveszett. Ugy látzik Nagy-Zerinden sincs valami éber policia.

— **A „Vasárnapi ujság“** legutóbbi számában Imre Sándor a németesedés és elkorcsosodásról irt cikkében Békéscsaba környékéről kedvezően emlékezik meg, mondván, hogy a mindent kiforgató modern haladás nemzeti típusának mit sem ártott s a haladási eszmék mellett munkássága s erkölcsi csorbát nem szenvedett. Kettős örömmel ismerjük el e szavak igazságát mi is, kik közvetlen érintkezéseink folytán szintén tanuskodhatunk köznépségünknek a fentebbiekben kiemelt szép tulajdonairól; habár nem lehet tagadni, miszerint az utóbbi időkben átélte politikai hullámzások sok oly jelenséget hoztak felszínre, melyek köznépségünk józan gondolkodására sok tekintetben zavarólag hatottak. Mindazáltal meg vagyunk győződve, hogy e kedvezőtlen jelenségek a mindinkább szilárduló rend és józanabb eszmék terjedése által hovatovább enyészni fognak, és köznépségünk méltán kiemelt hagyományos tulajdonai teljes érvényükben lépnek ismét előtérbe.

— **Távirtdai esodabogár.** A gyulai távirtdai hivatal utján egy ismerősünk a napokban következő magyar táviratot kapott: Gróf A—y virilisi jogáért járó vagy mással adenad Berkérvénk. — Hogy ismerősünk képes volt-e e táviraton eligazodni — nem tudjuk; de hogy mi nem igazodtunk el rajta, az bizonyos.

Vegyesek.

— **II-ik Don Pedro** braziliai császár és neje e hó 6-án este 9 óra után érkeztek Pestre a gyorsvonattal. A perronban József főherceg és neje, Vay báró s Thaisz Elek főkapitány fogadták. A császár 46 éve dacára egészen ősze borult. Egyszerű fekete öltönyben volt, széles karamu kalappal s utibőrönddel kezében. A császár az „Angol királynő“ szállodába szállt. A magas vendég számára a nevezett szálloda első emeletének nyolc szobája van berendezve. A császár ma reggel kamarásával kocsizott ki a szálloda tulajdonosa által

rendelkezésére bocsátott fogaton. Megtekintette a lánchidat, átkocsizott az alaguton, a Gellérthegyet s a várat, a vérmézőt, a déli vaspálya indóházát, a császárfürdőt szintén figyelemmel nézte meg. Éppen úgy a Gül Baba sirját. Később a várba ment föl s a gözsiklón szállt le, mely igen megnyerte tetszését. Visszatérve a szállodába, reggelizett s aztán nejevel együtt fogadta József főherceget s Klótild főhercegnőt, később Koburg herceget. — Röviddel ezután nejevel s két udvarhölgygyel a nemzeti muzeumba indult, hol Pulszky Ferencz igazgató fogadta s az egyes osztályokba elvezette. A magas vendég francia nyelven beszélt az igazgatóval és sok tudományt, valamint tudványt árult el az egyes szakokban. Nevét az idegenek könyvébe, mint Don Pedro d'Alcantara írta be nejevel együtt. Végül a képtárt tekinté meg s Ligetivel, a képtárőrrel, hosszasan társalgott az egyes képekéről s midőn megtudta, hogy a képtárőr olaszul is beszél, nejét a császárnét is bemutatta. A képtár megtekintése után Ligeti műtermét tekinté meg s elismerőleg nyilatkozott néhány bevezetéshez közel álló festményéről. Ezután Xantus természettani és rajzi osztályába ment, majd a földszinten elhelyezett római régiségek iránt érdeklődött. Meghallva hogy Desjardins tanár ezek tanulmányozását tüzte maga elé s jelenleg itt időz bementatta magát a tanárnak s megjelenő munkájából kikért egy példányt a maga számára. Mielőtt eltávozott, Pulszky, Rómer s Ligetivel szívélyesen kezet szorítva bucsuzott el. Ma este a nemzeti színházat látogatta meg; d. u. a tüzoltók főörházát tekinté meg. A császár ma reggel Deák Ferenczhez is jelentkezett, de a nagy hazafi más időt kért maga számára, miután betegsége folytán akadályozva volt a császár elfogadásában. A braziliai császári párt a belga királyasszony is meglátogató. Ma d. u. 4 nagy lakoma volt az „Angol királynő“ szállodában. A magas vendég határozott kívánatára a különféle ételek sorában a gulyáshus is helyett foglalt. A császár elutazása előtt e hó 8-án misét mondott 6 órakor reggel a belvárosi templomban s úgy távozott a bécsi gyorsvonattal.

— **Kik netalán gyermekeiket** a tengerészeti pályára óhajtnak adni azoknak tájékozásul az alábbi pályázati hirdetményt figyelmébe ajánljuk: **Pályázati hirdetmény.** A cs. és kir. hadtengerészetbe hajónövendékekül oly ifjak vétetnek föl: a kik életöknek 15. évét betöltötték, azonban a 17-ket még nem lépték túl; kifogástalan erkölcsi magaviseletűek; szellemileg és testileg kifejlettek, jó szemmel bírnak, olvasni s írni tudnak. E hajónövendékek e célra rendelt külön hajón csakis matrózokká és matróz-alisztekké képezetnek. Teljes ruházat és élelmezés mellett 14 krnyi zsoldot nyerne. A fölvetel iránti írásbeli folyamodvány az illető szülő vagy gyám részéről a legközelebbi hadkiegészítő parancsnokság utján a pólai kikötő-parancsnoksághoz (Hafen-admiralitát in Pola) nyújtandó be. Ezen folyamodványhoz melléklendő: a) a keresztlevél, vagy születési okmány és a honossági bizonyítvány; b) valamelyik tudori ranggal bíró katonai orvos által kiállított bizonyítvány, mely a pályázónak korához mért erőteljes testi kifejlettségét és előrelátható tengerészszolgálati képességét igazolja; c) a tisztességes erkölcsi magaviseletről szóló és az illetékes közigazgatási hatóság által kiállított bizonyítvány; d) az iskolai bizonyítványok, azon esetben, ha a pályázó iskolába járt; és végre; e) a szülének vagy gyámnak beleegyező nyilatkozata. — Azon pályázók, kik a pólai vizsgálóbizottság által a fölvetelre alkalmatlannak találtnak, szüleiknek vagy gyámjaikhoz azonnal visszaküldetnek. — Az oda- és visszazállítás költségeit a tengerészeti kincstár viseli.

— **Megnagyobbított indóház.** A nagyváradi indóházat egészen átalakítják s megnagyobbítják; a munkálatok már majdnem teljesen befejeztettek. A kibővített helyiséget úgy szándékoznak beosztani, hogy az indóház most épülő, egészen új része az alföldi vasuton utazók számára lesz föntartva s a régi helyiség pedig szintén kibővítve s célirányosan átalakítva, a tiszavidéki s keleti pályán utazóké marad.

— **Egy koporsó névnap ajándékul.** Temesvárott közelébb, igen szomorú eset történt. Egy fiatal ember, ki nőtestvérét bálványozásig szerette, ennek névnapjára egy drága koporsót rendelt meg. Midőn a fiatal ember a nem várt ajándékkal nővére szobájába belépett, ez sirni, zokogni kezdett s szemrehányásokat tett fivérének, hogy iránta való szeretete így egyszerre kihűlt. A fiatal ember meredten tekintett fölfelé s végzeteljes hangon rebegé: „Gondold meg asszony, hogy por vagy és porrá lesz!“ Midőn aztán még kérdezősködtek egy és más tárgy iránt a fiatal embertől, észrevették, hogy össze nem függő, értelmetlen feleleteket ad, miből elég világosan megértették, hogy a jószívű ajándékozó megőrült.

— **Áradás.** A Tisza közelébb Szegeden, Szolnokon, Técsön és Szigeten oly rohamos áradásnak indult, hogy a még alig egy-két nap előtt majdnem csekélyesnek látszó víz egyszerre veszedelmes szint öltött. Az áradást a pár napon át megújuló erős esőzés okozá.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

Mint a „Reform“ írja: a **pénzpiac helyzete** Pesten és Bécsben legközelebb tett intézkedések folytán kissé könnyebbült, a leszámítás olcsóbb és pénz átalában bővebben kezd mutatkozni, mi részint annak tulajdonítható, hogy a bizalom kissé szilárdult és sok rejtett tőke ismét napfényre került, részint, mert azon intézkedés folytán, hogy a banknál ezüstre és aranyra kölcsön kapható, igen nagy összegekben folyik arany és ezüst a bankhoz; hir szerint az osztrák pénzügyminister igen jelentékeny ezüst és aranykészletét a banknak engedte át ideiglenesen a bankjegyforgalom emelkedése végett, s ezt alkalmasint a magyar pénzügyminister is követni fogja, hogy a pesti piacnak az ígért segélyt megadhassa; továbbá a nagyobb pénzintézetek is tetemes érepénzösszegeket készítenek a nemzeti bankhoz adni, így p. o. a hitelintézet 4 milliót, az angol-osztrák bank 3 milliót, a franko-osztrák bank 2 milliót.

— **Európa ez idej gabnatermésének átnézete:** Franciaországban a téli fagyok igen jelentékeny károkat okoztak az őszi vetésekben, úgy hogy a földeket részben újból kellett szántani. —

Poroszországban, Hessen, Nassau, a rajnai tartományok és Westfalia kivételével, takarmány bőven termett; buza és rozs jól, árpa és zab középszerűen, a burgonya majdnem átalában rothad és gyenge termést ígér, gyümölcs semmi, bor igen kevés lesz.

Délnémetországban a gabnatermés mennyiségére nézve középszerű, minőségre nézve pedig többé kevésbé silány. Árpa és zab, valamint hüvelyes vetemények aránylag még legjobban sikerültek.

Austriában, Galiczia kivételével, a gabnatermés átalában jól sikerültek, a burgonya közep-termést ígér.

Magyarországban, mint tudjuk, a főtermény a buza igen középszerűen sikerült; mennyiségre nézve is gyöngye, a minőség pedig átalában nagyon gyarló; rozs kissé jobban, a tavaszaiak pedig átlag jól sikerültek.

Romániában minden gabnatermés kitűnően sikerült, ugyisintén Bosniában is. Ellenben Görögországban majdnem egészen rossz volt az aratás, és inségtől lehet tartani. Olaszország valamint Svájc közep-termést nyert.

Spanyolországban és Portugalban az őszi vetések a téli fagyoktól szenvedtek az aratás eredménye gyenge középszerű.

Belgium és Holland szintén sokat szenvedett a téli fagyoktól, a földek nagyrészt újból

szántattak s így őszi buza s rozs nagyon kevés lett; a tavasziak jobban sikerültek.

Angliában a buzatermelést közepszerűnek, az árpát jónak becsülik; zab átlagos közeredményt adott. —

Svéd-Norvégországban a téli vetések közepszerűen, a tavasziak jól sikerültek.

Oroszországban a déli tartományok mennyiségileg bőven arattak, de minőség többé-kevésbé gyenge.

Reform.

Szállítási bajok. A „Reform”-ban olvassuk: Szinte hihetetlennek látszik, hogy oly pangás mellett, mint a milyen alatt jelenleg összes kereskedelmünk szenved, ismét szállítási kalamitások is nehezíthetik meg a helyzetet. A m. években fölhozhatták a vasutigazgatóságok mentségül a forgalom lázas élénkségét, de most valóban nem mondhatunk mást, minthogy az örökös tervezés, panasz és igé-

ret dacára közlekedési eszközeink tökélyesítésére semmi sem történt. Bécsből írják, hogy Győr felől teljesen felakadt a szállítás, nincs egyetlen állomás, hol hónapok óta heverő áruk ne volnának; Poroszországból jelentik, hogy az idei magyarországi árpa kitünő minősége folytán ott igen kedvelt cikk lenne, de a szállítás már most is annyira meg van nehezítve, hogy jelentékenyebb üzlet kifejlődéséről szó sem lehet. Ezalatt a nagy zajjal összelépett bécsi közlekedési enquette szép csendesen alszik, s úgy látszik a m. közlekedési ministerium sem fordít ez évben különös figyelmet ez ügyre. Pedig épen most, midőn rendkívüli kivételre nem számíthatunk, kellene gondoskodni arról, hogy legalább a várható kisebb mérvű forgalom fön ne akadjon szállítási nyomorúságok miatt.

Nyilttér. *)

Alólírott elodázhatlan köteletségének ismeri az „Anker” életbiztosító társulatnak és helybeli ügynöke Kratochvill József urnak a nyilvánosság előtt köszönetet mondani azon pontos eljárásért, melyet boldogult nóm halála alkalmából a biztosítási díj gyors kifizetésénél tanusítottak. Egyszersmind nevezett társulatot a közönség pártfogásába legjobb meggyőződésem szerint ajánlani szives kötelességemnek tartom. — **Cséfai Mihály.**

*) Az e rovatban közlöttékért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

Hihetetlen és mégis igaz,

hogy az alább felsorolt saját gyártmányu s hivatalosan megvizsgált

jól szabályozott órák

három évi jótállás mellett oly mesés áron adatnak el.

- Csak 1 frt 50 kr, vagy 2 frt** egy valódi párisi bronz óra, 1 évi jótállás mellett.
- Csak 9 frt** egy valódi angol ezüst hengeróra kristályüveggel, másodperc-mutatóval, valódi talmi-arany láncsal, nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 12 frt** egy ezüst hengeróra, rugóra, erős kristályüveggel és láncsal, talmi-arany nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 15 vagy 20 frt** egy valódi angol ezüst horgonyóra, kettős köpenyes savonette, finom vésettél, egy valódi talmi-arany láncsal s jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt** egy valódi angol ezüst és tűzaranyozásu chronometer-óra, láncsal, éremmel talmi-aranyból, bőr-etui és jótállási jeggyel.
- Csak 14 frt** ugyanaz, sokkal finomabb, egy keleti utmutatóval.
- Csak 14 vagy 17 frt** egy valódi angol Prince of Wales remontoir óra a legerősebb nagyságu (kaliber) kristályüveggel, álanyművel, valódi talmi-aranyba foglalva. Ezen órák a többiek felett azon előnnyel bírnak, hogy kulcs nélkül felhuzhatók. Ily órákhoz mindenki ingyen egy talmi-arany láncot kap éremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt** egy valódi angol hengeróra talmi-aranyból, legujabb mintájú, kettős kristályüveggel, mely alatt a számszám elzárva is látható, talmi-arany láncsal, éremmel és jótállási jeggyel együtt.
- Csak 13 frt** egy valódi talmi-arany-óra kettős köpenyes, savonette, ruganyra, kristályüveggel, valódi talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etui-vel és jótállási jeggyel.
- Csak 14 vagy 17 frt** egy egészen kised női óra, valódi ezüstből, valódi aranyozással egy valódi talmi-arany láncsal és jótállási jeggyel.
- Csak 18 frt** egy valódi angol finom tűzaranyozásu ezüst chronometer-óra, kettős köpenyes, finom email-lírozással, valódi és finom talmi-arany lánc- és jótállási jeggyel.
- Csak 18 vagy 20 frt** a legfinomabb ezüst angol horgonyóra, 15 rubinra, legfinomabb talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etui-vel és jótállási jeggyel.
- Csak 20 frt** egy ezüst remontoir-óra, kulcs nélkül felhuzható, talmi-arany láncsal és éremmel.
- Csak 23, 25, 27 frt** egy női aranyóra, láncsal, éremmel és jótállási jeggyel, — 45—46 frtért gyémántkövekkel.

Talmi-arany láncok rövidke 1 frt, 1 frt 20, 1 frt 50, 1 frt 80, 2, 3, 4, 5, 7 frt, hosszuk 1 ft 50, 2, 2 frt 50, 3, 4, 5, 6, 8 frt.

Legnagyobb raktára a bécsi inga-óráknak, saját gyártmányuak.

Ismétlő-órák, melyek órát és negyedórát is ütnek, 40 frttól fölfelé.
Minden nyole napban felhuzandók, 10, 18, 20 frt a legnagyobbak.
Minden órát és félórát ütők, nyole napban egyszer felhuzandók, 25—30 frtig a legnagyobbak.
Legujabb saját találmány: Inga-órák két vagy több zenedarabot tartalmazók, minden órában egy darabot játszanak.
Zenélők, két zenedarabbal 18—20 ft, három zenedarabbal 25—28 frt.
Valamennyi óra első minőségű és hamisítványokkal fel nem cserélendők.

Az összegnek előre beküldése, vagy utánvét mellett minden megrendelés 24 óra alatt teljesítetik. Nem szabályozott órák 2 fttal olcsóbbak. Árjegyzékek ingyen.

Időjárást jelző órák, melyek 12 órával előbb az időjárást jelzik, a schwarzwaldi fali órák alakjára, inga és nehezékek darabonként 60 kr. Egy jó fővény-óra 25 kr, 40 kr. Egy állványos óra 2, 3, 4, 5, 6 frttól 10 frtig.
Pompás zenélők (melodionok) ugynevezett éghang, mandolium és tremolo hangon zenélve, **Strauss, Ziehrer, Offenbach, Mayerbeer** és **Rossini** stb. szerzeményeit játszva, egy darab 4 zenedarabos 7 ft 80 kr, 6 zenedarabos 18 frt. — **Fénykép-albumok** zenével: 8 frt 10—12, 15 frtig. — **Dohány-szelencék** zenével 7 ft 50. — **Szivaralmariomok** zenével: 18 frt. — **Varró-etui-k** zenével 15 frt és százféle más cikkek.
Csak 10 kr. egy órakulcs, mely minden órához használható.
Csak 50 kr. egy valódi schweizi rugany zsebóra, finom láncsal, éremmel és etui-vel; mindez csak 50 kr.
Csak 20 kr. egy megfelelő napóra láncsal és delejtávol.
Csak 6 frt 50 kr. egy pompás párisi bronzóra üténnyel, üveg alatt, dísz minden szobának.
Csak 1 frt 50, 1 frt 80 vagy 2 frt a legfinomabb schwarzwaldi porcellán emaillezott falióra, melyekért a ke-zesség két teljes évre elvállaltatik.

Csak több évi tartózkodás után Angliában és Schweizban és a nagy kelendőség folytán vagyok képes az órákat olcsón adni.

RIX ANTAL BÉCSBEN

45)

Praterstrasse Nro 16.

11—12

A nálam vásárolt órákért 3 évig kezeskedem; az esetben, ha a 3 év alatt a rugó eltörik vagy más hiba esik, kötelezem magamat azt ingyen helyreigazítani.

Főáruhely: Bécs, Leopoldstadt, Praterstrasse 16.

Gyulán, Dobay János könyvnyomdája. 1871.

RIX ANTAL

ajánlja t. vevőinek és levél útján szives megrendelésre megküldi a következő új találmányokat:
Szakálhagyma hiteles szer, melynek használata folytán 14 nap alatt a legteljesebb szakál vagy bajusz nő a csupasz helyen. A kezeség oly nemű, hogy siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Melusina, hiteles szer, melynek használata folytán 12 nap alatt szeplő, májfoltok, pattanások, himlőhelyek stb. örökre elenyésznek. Egy eredeti csomag ára használati utasítással együtt 90 kr.

Izzadságpör, az alkalmatlan izzadságot a lábáról eltávolítani. Csomagja 40 kr.

Három perc alatt vakító fehérségű fogak. Legjobb fogszer, melytől 3 perc alatt a fekete fogak hófehéreké lesznek, s a kellemetlen szag azonnal eltávolítatik. Egy üveg ára 25 kr.

Légyaether. Ezen szer néhány cseppjével egész raját az alkalmatlan legyeknek elpusztíthatni. Egy üveg ára 25 kr.

Dióolaj Rix A.-tól. E dióolaj, mely zöld dióhéjból sajtoltatik, minden világos hajzatot a leg-
rövidebb idő alatt sötété változtat. Egy üveg 25 kr.

Bútor-máz egy üveg ára 45 kr, elegendő egy egész szoba bútorzatára, s pótol minden fényezést. 46) 11—12

Villanyos fogkefék 45 krjával.

A fentebbi cikkek egyedül a gyártónál **RIX ANTAL** urnál, Bécs, Praterstrasse 16. kaphatók, s azok, mint tapasztalat szerint hasznosak, mindenkinek a legjobban ajánlatnak.

TÉNY AZ,

hogy egyes nők oly szerek birtokában voltak, melyek nekik az ifjuság minden külső előnyeit kölcsönöztek és hogy **frisseséget, szépséget s a bőr simaságát** késő korukig megőrizték. A hirneves **madame de Pompadour** XV-ik Lajos udvaránál, egy oly recept birtokában volt, mely neki előhaladott koráig veleszületett előnyeit biztosította, ezt azonban a világ előtt eltitkolni tudta. — A papírosok, melyekben a szer őriztetett, egy főnemes család birtokába jutottak, mely család tagjainak arcbőr szépsége máig napig is bámulat tárgya és **dr. Rix**-nak, ki esetleg orvosi s egyéb érintkezésbe jött velök, sikerült a titokban őrzött papírok tartalmába betekinteni s ekként a **Pompadour-pastát, a nemében legfelülmulhatlanabb szert**, az egész világ előnyére felhasználni. — Ez az egyedüli gyógy- és fentartó szer, melylyel a szeplők, májfoltok, kiütések minden az arcbőrön előforduló ilyen bajok leggyorsabban eltávolíthatók; ezenkívül az arcbőrnek ifjú frisseséget kölcsönöz. Sok oldalú bizonyítványok, melyek ezen pastának legjobb sikeréről tanuskodnak — nálam megtekintés végett mindenkinek nyitva állanak.

47) **ÉN Rix Vilma** 11—12 mindenkit óva intek, hogy a másutt hirdett Pompadour-pasta vásárlásától őrizkedjék, mert azok hamisítványok és semmiféle Pompadour-pasta sem valódi, mely nem az én kezeimből, az én lakáson vettetett. Az én Pompadour-pastám hatását soha sem téveszti el; ezen a hihetlenségig csodálatos pasta sikere minden várakozáson felüli. Az egyedüli hiteles szer. A kezeség annyira biztosítva van, hogy a siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Egy tégely ára 1 frt 50 kr. o. é.
RIX VILMA, dr. Rix özvegye, Bécs, Grosse Mohrengasse Nr. 14. 1. Stiege, Thür 62.
Köszönetiratok nem nyilvánítottak.